

Kraków, grodzisko w Tyńcu, VI w. p.n.e.

1. Kategoria

Militaria, grodzisko

2. Położenie administracyjne

gm. Kraków, pow. krakowski, woj. małopolskie

3. Współrzędne

50.00759 19.80058

4. Kod w dokumentacji

Krakow-58/704

5. Opis

Grodzisko znajduje się na szczycie wzniesienia Grodzisko (282 m), około 1 km na południowy zachód od Tyńca. Założone około VI w. p.n.e. w okresie kultury łużyckiej, zniszczone około IV w. p.n.e., następnie odbudowane, funkcjonowało być może do czasów wczesnego średniowiecza. Na jego terenie nie odkryto śladów stałego osadnictwa ani relikwów zabudowań, stąd wniosek, że było ono wykorzystywane przez okoliczną ludność jako tymczasowe schronienie w okresie zagrożenia. Rozległy majdan grodziska otacza okrężny wał ziemny o długości około 1 km, zachowany najlepiej od wschodu i północy, gdzie był dodatkowo wzmocniony kamieniami.

Z Grodziskiem związanych jest kilka legend. Na jego szczycie miał stać zamek należący do rozbójnika lub księcia. W czasie oblężenia mieszkańcy zamku bronili się ciskając na nieprzyjaciół potężne kłody. Ludzie mieszkający w okolicy byli podobno tak potężni, że z rąk do rąk mogli sobie podawać przez Wisłę siekiery. Inna legenda mówi, że na Grodzisku słychać czasem dobiegające z głębi bicie dzwonów. Pochodzi ono z kościoła, który zapadł się pod ziemię na życzenie wypowiedziane nieopatrznie przez fundatora. Na Grodzisku można było też spotkać diabła, który ukazywał się tutaj pod własną, rogatą postacią lub jako świnia bądź źrebak. Na wzgórzu widywano też "wielgą babę z ogromnymi piersiami", prawdopodobnie pomocnicę diabła zwaną mamoną lub mamuną. Podobno istnieje tajemny, podziemny korytarz łączący Grodzisko z tynieckim klasztorem benedyktynów. Z Grodziskiem związana jest także stara, średniowieczna legenda o Helgundzie i Walgierzu Wdałym, która zapisana została

pod koniec XIII wieku w Kronice wielkopolskiej. Bohater tej historii, Walgierz Wdały (Walter Mocny), był panem na Tyńcu, co może jednak oznaczać zarówno Grodzisko, jak i obecne tynieckie wzgórze klasztorne.

6. Uwagi

7. Źródła i materiały

Opracowano na podstawie: Seweryn Udziela, Tyniec pod względem topograficzno-etnograficznym, Wieliczka 1897. Patrz także:

<https://pokrakus.wordpress.com/2017/05/21/wzgorza-tynieckie-grodzisko/> oraz [https://pl.wikipedia.org/wiki/Grodzisko_\(Tyniec\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Grodzisko_(Tyniec))

dost. 30.12.2019. Legenda o Walgierzu Wdałym:

https://pl.wikipedia.org/wiki/Legenda_o_Helgundzie_i_Walgierzu_Wda%C5%82ym dost. 30.12.2019.

8. Dokumentacja w terenie

13, 19 czerwca 2017 r.